

” אמונת מחנכים ”

השתלמות בית ספרית בנושא ארגז הכלים למחנך הכיתה

מהו תפקידו של בית הספר ביצירת הזהות החברתית-ערכית של תלמידיו? כיצד ניתן לחנך לאורם של ערכים חברתיים-אידיאיים בעולם ההופך אינדיבידואליסטי וחומרני מרגע לרגע? מתוך מה נובעת הזכות לחנך ומהי אחריותו של המחנך?

ברצף של סדנאות המבוססות על שיחה והתנסות מעשית נערוך בירור משותף של שאלות אלו, תוך התמקדות במחנך הכיתה כמחולל דיאלוג חינוכי-ערכי במציאות מורכבת, משתנה ולעיתים עוינת לתהליך זה. נכיר כלים חינוכיים מעולם החינוך הבלתי-פורמלי המאפשרים למפגש החינוכי להתקיים באופן אותנטי.

מטרות ההשתלמות

1. עיצוב תפקידו של בית הספר ביצירת הזהות הערכית של תלמידיו
2. הבנת מקומם המשמעותי של המחנכים בחינוך לאורם של ערכים חברתיים בעולם ההופך אינדיבידואליסטי וחומרני.
3. מתן כלים להעברת שיעורי מחנך במהלך שנת הלימודים.

תכני המפגשים :

- מפגש 1: אתגרים חינוכיים בדמוקרטיה הישראלית – יום הזיכרון לרצח רבין (3 ש')
- מפגש 2: זהות יהודית-ישראלית (3 ש')
- מפגש 3: חינוך בסוגיות חברתיות ערכיות (3 ש')
- מפגש 4: המחנך כמחולל התפתחות מוסרית (3 ש')
- מפגש 5: המשחק ככלי חינוכי (3 ש')
- מפגש 6: המרחב הוירטואלי (3 ש')
- מפגש 7: מגדר ומיניות (3 ש')
- מפגש 8: חדר מורים לומד (3 ש')
- מפגש 9: חינוך דיאלוגי (3 ש')
- מפגש 10: סיכום ועיבוד ההתנסות – דמות המחנך (3 ש')

סה"כ שעות להשתלמות : 30 ש"ש

אני מחפש מאמינים מחנכים שיכולים להלך בחשיכה ולא לשתק את עצמם. גם לא לבזבז לעצמם. מחנכים שלא יקראו לאור חושך ולחושך אור. מחנכים המאמינים בדוגמא האישית אך לא כופים אותה ולא הופכים אותה לעריצות. מחנכים המוכנים להיפגש עם חניכיהם אך גם להפגיש אותם עם תרבות, עם תביעה. אני מחפש מחנכים המסוקרנים לדעת את נתוני הסוציולוגיה, המכירים בכוחה של הפוליטיקה, שיקוו ויפעלו לשינויים מבניים מבלי להאמין שהמבנה יכול להחליף את המפגש האנושי. (...) יש מבנים המאפשרים יותר, יש הבולמים, אך אין הם תחליף לתהליך החינוכי עצמו הצומח מתוך חידת הקשר בין האנשים, יכולתם לברור בין אותות, להעריך מציאות, לחוש נתבעים, לגלות את חירותם, להצמיח רגישויות ולעודד יצירה.

אמונת מחנכים – מוקי צור

כי לעוררך אני בא..

אחי, לעוררך לאמור: שאל בן אדם לנתיבות עולם, שאל אי הדרך, אי? לעוררך ולהעלות את מחשבותך אני בא, להעלות ולהרחיבה ולחזקה למען לא תאבד בחיפושיה הקשים

יוסף חיים ברנר

” אמונת מחנכים ”

מפגש ראשון : אתגרים חינוכיים בדמוקרטיה הישראלית

הסדנא תיערך בסמוך לאירועי יום הזיכרון לרצח יצחק רבין, ראש הממשלה ושר הביטחון, ז”ל ותדון בתהליכים שהובילו לרצח ובלקחים החברתיים והחינוכיים שעלינו להפיק מאירוע זה.

לאור המשברים העכשוויים של הדמוקרטיה הישראלית – כגון התחזקותן של תפישות אנטי-דמוקרטיות בציבור, התגברות הגזענות והקצנת השיח החברתי-פוליטי, נדון באחריותנו כמחנכים לעיצוב התודעה הדמוקרטית של דור העתיד.

קטעי מקורות:

- קופסה שחורה – איך לא ראינו – יעל גבירץ.
- קטעים מהסרט ”ממשלת ישראל מודיעה בתדהמה” - מיכאל קרפין.
- כתבות מעיתונים שונים מהעשור האחרון.

שיעור מחנך:

- שיעור מחנך בנושא: בין הסתה לחופש הביטוי, וישוב סכסוכים בדרכי שלום.

מפגש שני : זהות יהודית-ישראלית

נבחן את תפקידו של המחנך בעיצוב הזהות היהודית-ישראלית של תלמידיו, ואת שאלת הקשר בינם לבין מרכיבי זהות זו. נדון בדילמות חינוכיות ביחס לחיים בארץ ולביטויים שונים שבחירה בזהות זו מזמנת לתלמידיו – שירות בצה”ל, התנדבות, סולידריות חברתית וכן הלאה.

קטעי מקורות:

- ברלין ברלין – שממל.
- אלי בן גל – לאכול עם השטן.

שיעור מחנך:

- שיעור בנושא זהות יהודית ישראלית

מפגש שלישי : חינוך בסוגיות חברתיות-ערכיות

בסדנא זו נעסוק ביחסנו אל אירועים המתחוללים בחברה הישראלית. מהן המטרות שלנו כמחנכים מעבר להוראת ידע וניהול הכיתה? האם וכיצד עלינו לעסוק באירועים אקטואליים, ומה מקומנו במחנכים בפרשנות הערכית שלהם עם תלמידיו. נראה כי לחינוך יש פעולה ישירה ועקיפה, ותמיד אנו המחנכים עושים אותה, בין אם במודע ובין אם לא.

קטעי מקורות:

- למדו, אל תחנכו – ס. יזהר.
- בבית ספרנו לא מחנכים - יאיר כספי.
- אמונת מחנכים – מוקי צור.

כי לעורך אני בא..

אחי, לעורך לאמור: שאל בן אדם לנתיבות עולם, שאל אי הדרך, איז לעורך ולהעלות את מחשבותך אני בא, להעלות ולהרחיבה ולחזקה למען לא תאבד בחיפושיה הקשים

יוסף חיים ברנר

” אמונת מחנכים ”

מפגש רביעי : המחנך כמחולל התפתחות מוסרית

בסדנא נתנסה בניהול דיון על דילמות מוסריות בכיתה ככלי חינוכי המפתח את החשיבה המוסרית של התלמידים, בהשראת תיאוריית רמות המוסר של קוהלברג ומודלים חינוכיים שפיתחו תלמידיו וממשיכיו של קוהלברג. נכיר מתודות שונות לניהול דיון דילמה ונראה כיצד ניתן להשתמש בהן בשיעורי המחנך ובהוראה בכלל.

קטעי מקורות :

- דילמות מוסריות, ניהול דיונים על פי תורת ההתפתחות של החשיבה המוסרית – חיה פלג, יעל ברנהולץ. כלי למורה :
- חוברת המתודות לניהול דיון בכיתה – צוות ”המעורר”.

מפגש חמישי : המשחק ככלי חינוכי

סדנא חווייתית בה נתנסה במשחקים חברתיים שונים ונכיר את האיכות החינוכית של המשחק במעשה החינוכי הבלתי פורמלי. נתבונן במשחק ככלי שמחליף את המורה ”כמסוע” של תובנות.

קטעי מקורות :

- המשחק בפדגוגיה הבלתי פורמלית – דיאנה סילברמן קלר. כלי למורה :
- חוברת משחקים – צוות ”המעורר”.

מפגש שישי : המרחב הוירטואלי

בסדנא המשלבת סרטונים ואפליקציית ”קהוט” נבחן את השפעתה של ההתפתחות הטכנולוגית המתרחשת בקצב מעריכי בעשורים האחרונים. נתבונן על האופן שבו הרשתות החברתיות, המידע הזמין והטלפונים הסלולריים משפיעים על מערכות היחסים של בני הנוער ועל בית הספר. ננסה להתחקות אחרי מה שהם מוצאים במרחב זה וכיצד אנו יכולים כמחנכים יכולים להשתלב בו.

קטעי מקורות :

- הפסיכולוגיה של ה”כאילו” ו”הכזה” – עזי ברק.
- איגוד האינטרנט הישראלי- 2014.
- הילדים של צוקרברג.

שיעורי מחנך :

- שיעורי מחנך על התנהגות באפליקציות פוגעניות ומשחקיות באינטרנט.
- שימוש בקהוט.

כי לעורך אני בא..

אחי, לעורך לאמור: שאל בן אדם לנתיבות עולם, שאל אי הדרך, איז לעורך ולהעלות את מחשבותך אני בא, להעלות ולהרחיבה ולחזקה למען לא תאבד בחיפושיה הקשים

יוסף חיים ברנר

” אמונת מחנכים ”

מפגש שביעי : מגדר ומיניות

בסדנא נציף את הסוגיות שעולות מתהליך התפתחותם המינית והמגדרית של בני הנוער. נתבונן את ההשפעות התרבותיות של הבניה מגדרית על נערים ונערות, וכיצד הן מניעות אותם להתנהג ולפעול אחד כלפי השניה. נבחן את מקומינו כמחנכים בהתמודדויות הערכיות שההתפתחות המינית מזמנת לנו, ונדון כיצד עלינו ללוותם בזה.

קטעי מקורות:

- תמונות מחייך בית הספר – עידן ירון ויורם הרפז.
- Man Box – טוני פורטר.

שיעור מתנד:

- שיעור למחנך לפי חטיבה ותיכון על סטריאוטיפים מגדריים והחפצה.

מפגש שמיני – חדר מורים לומד

בסדנא זו נכיר את המשמעות של צוות מחנכים מגובש שמשדר באותו תדר ומעצב גם את הבמה המשותפת שלו כדי לקדם את העבודה של ציבור המורים. נבחן מהו תפקידו של שיח המחנכים בעיצוב השיח החברתי-ערכי בבית הספר.

קטעי מקורות:

- תמונות מחייך בית הספר – עידן ירון ויורם הרפז.
- מאחורי הדלת הסגורה – מכון מופ"ת.

מפגש תשיעי : חינוך דיאלוגי

היכרות חווייתית עם דרכם החינוכית של סוקראטס ופאולו פריירה כמסד לגישת החינוך הביקורתי ועמידה על חשיבות התפתחותו של התלמיד כסובייקט ביקורתי מודע. נראה כיצד המחנך יכול להתמקם כדמות מבוגר דיאלוגית ולא רק כ"מוסר ידע".

קטעי מקורות:

- דיאלוג סוקראטי – צבי טאובר.
- פדגוגיה של שחרור – איירה שור ופאולו פריירה.
- דיאלוג פרייריאני – נתן גובר.

מפגש סיכום : סיכום ועיבוד ההשתלמות – דמות המחנך

במפגש זה נסכם את ההשתלמות באמצעות רפלקציות המורים ונבחן את השאלה: איך אפשר לקדם את בית הספר לכיוון של בית ספר ערכי-חברתי יותר.

כי לעורך אני בא..

אחי, לעורך לאמור: שאל בן אדם לנתיבות עולם, שאל אי הדרך, אי? לעורך ולהעלות את מחשבותך אני בא, להעלות ולהרחיבה ולחזקה למען לא תאבד בחיפושיה הקשים

יוסף חיים ברנר

